

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

78. ÅRGANG

---

9. JULI 1966

A V I N N H O L D E T :

MER ENN PUBLICITY? (LEDER) - FASIT FOR SEMINARET

- KLOVNER - FREDENS DYNAMIKK - VIETNAMS BUDDHISTER

STIKLESTAD

NR

14

NESTE NUMMER UTKOMMER 13. AUGUST 1966

AV KIRKENS LIV

6. SØNDAG EFTER PINSE

Epistel: Rom. 6, 3—11.

Evangelium: Matt. 8, 1—9.

Ved første blick ser det altfor krevende ut dette som Paulus her sier, at de som er døpte ikke mer kan synde. Men det han gjør er å trekke konsekvensene av det kristne liv, det er et ideal han her setter opp. Synden i et menneske er ikke forsvunnet i og med at det blir døpt. Tendensen til det onde er i oss, og kampen mellom det nye og det gamle menneske fortsetter.

MANDAG: Den hellige Pius, pave og martyr. Død 155.

TIRSDAG: Johannes Gualbertus, abbed. Død 1073.

ONSDAG: Samme messe som søndag.

TORS DAG: Den hellige Bonaventura, fransiskaner. Ved siden av Thomas av Aquino var han den største lærer i skolastikk. Død på kirkemøte i Lyon 1274.

FREDAG: Den hellige Henrik. Tysk-Romersk keiser og bekjenner, død 1024.

LØRDAG: Vår Frue av Karmelberget.

7. SØNDAG EFTER PINSE

Epistel: Rom. 6, 19—23.

Evangelium: Matt. 7, 15—21.

Paulus får oss i dagens epistel til å kaste et blick på hva det vil si å være døpt, så vi skal forstå vår lykke som kristne og forstå vår oppgave, nemlig å tjene rettferd så vi kan bli hellige.

Det er på fruktene av vårt liv at vi skal kjennes. Det er ikke de som sier seg kristne som uten videre når frem til livets oppstandelse, men de som i realiteten virkelig gjør Guds vilje.

MANDAG: Den hellige Kamilus av Lellis, grunnlegger av Kamilianerordenen som har sin særlige oppgave i sykepleie og sjelesorg.

TIRSDAG: Den hellige Vincent av Paul. Vernehelgen for alle religiøse foreninger til hjelp for fattige, og grunnlegger av kongregasjonene De Barmhjertige søstre og Lasaristene. Død i Paris 1660.

ONSDAG: Den hellige Hieronymus Emilianus. Bekjenner. Viet sitt liv til omsorg av foreldreløse barn og grunnla Somaskerordenen.

TORS DAG: Den hellige Lau-

rentius av Brindisi. Bekjenner og kirkelærer.

FREDAG: Den hellige Maria Magdalena.

LØRDAG: Den hellige Apollinaris, biskop og martyr.

8. SØNDAG EFTER PINSE

Epistel: Rom. 8, 12—17.

Evangelium: Luk. 16, 1—9.

I evangeliet er det den utro tjener som behandles. Vi er litt forbauset over at Jesus roser denne mannen som er så utspekulert og etter våre begreper ikke ærlig. Men vi må ha for øye at Jesus ikke roser uærligheten, men mannens evne til å sette noe inn på å finne noe å leve av for resten av sitt liv. Slik burde vi sette noe inn på å lære Gud å kjenne, søke Hans vilje og forstå våre levevilkår som kristne.

MANDAG: Apostelen Jakob bror av evangelisten Johannes, en av Jesu første disipler, led martyrdøden.

TIRSDAG: Den hellige Anna.

ONSDAG: Den hellige Pantaleon, martyr.

TORS DAG: De hellige Nazarius og Celsus, martyrer.

FREDAG: Hellig Olav, konge og martyr.

LØRDAG: De hellige Abdon og Sennen, martyrer.

9. SØNDAG EFTER PINSE

Epistel: 1. Kor. 10, 6—13.

Evangelium: Luk. 19, 41—47.

Jesus gråter. Det er en av de gangene vi ser at han som oss føler smerte og sorg, men også glede. Evangelium og epistel har det til felles at de begge snakker om utroskap og straff. Vi er utsatt for fristelser hele livet igjennom, men disse er ikke større enn at vi med Guds nåde skal kunne motstå dem. «Gud er trofast,» sier Paulus «og Han vil ikke la dere fristes over evne, men vil gjøre utgangen på fristelsene også slik at dere kan tåle det».

TIRSDAG: Den hellige Alfons Maria Liguori, biskop, bekjenner og kirkelærer.

TORS DAG: Den hellige Dominikus, grunnlegger av dominikanerordenen.

FREDAG: Kirken Maria av Sneens vigselfest.

LØRDAG: Vår Herre Jesu Kristi Forklaring.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke,</i> Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 9.00 9.45	11.00 — 19.00
<i>St. Hallvard kirke,</i> Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 68 08 68	8.35 18.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke,</i> Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 — —
<i>Vår Frue Villas kapell,</i> Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell,</i> Glads vei 23, tlf. 212355	9.00	10.30
<i>Lunden kloster,</i> Øvre Lunden, tlf. 21 25 87	9.00	—
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i> Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke,</i> Christies gt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke,</i> Helleveien, tlf. 56 245	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i> Cappelsngt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i> Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke,</i> Kristian V's pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke,</i> Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i> Haralds gt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke,</i> Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke,</i> Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet,</i> Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke,</i> Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell,</i> Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke,</i> Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53765	17.30	—
STABEKK, <i>Maria kirke,</i> Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45 —
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke,</i> Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke,</i> Sandefjordgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke,</i> Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21214	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital,</i> Ila tlf. 21607	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke,</i> Flintegt. 5, tlf. 2779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og</i> <i>St. Eysteins sykehjem,</i> Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke,</i> Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke,</i> Nørvesund, tlf. 7558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vor Frue kirke,</i> Storgt. 94. Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital,</i> Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: <i>St. Eystein kirke,</i> Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke,</i> Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31.VIII (St. Elisabeth Institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke,</i> Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

I redaksjonen:

Lars Roar Langslet, Gunnar Magnus, Albert J. Raulin O.P.,
Helge Erik Solberg og Nils Heyerdahl.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 42 37 43.
Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 42 31 70.

Abonnement (direkte ell. gjennom
postkontorene). Kr. 20 pr. år,
kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen
(se nederst på omslagssiden). 24
nummer årlig. - Postgiro 153 21.

MER ENN PUBLICITY?

Billy Graham er på skjermen. I et stort oppreklamert «korstog» går han inn for å omvende britene. Presse, kringkasting, TV — alt blir tatt i bruk med profesjonell sikkerhet. Den nye utgave av vekkelsespredikanten vet hvilke midler han skal benytte for å rekke frem til massene.

Sett i lys av dette gigantiske apparatet virker det usigelig avleggs når man møter en og annen enslig skikkelse som roper ut sitt budskap: etter teatertid, på plasser og foran kinokøer. «Kom til Jesus,» sier han. De fleste går videre.

Han bruker gammeldagse metoder — har ikke amerikanerens teft for «publicity». Forskjellen mellom dem kan måles i tidsaldre, slik sett.

Men når man kommer til det vesentlige: er det egentlig noen virkelig motsetning mellom de to? Billy Graham når ut til flere mennesker. Men taler han ellers tidens sprog? Ingen av de to har vel maktet å gi noe svar på det man kaller kirkens kommunikasjonsproblem.

I en tid som er så dominert, nesten herjet, av masse-media, kan det virke absurd å snakke om kommunikasjonsproblemer. Mange tror det bare er å skifte over fra utroperen til mikrofonen, fra menighetshuset til studio, så har man løst alle vanskeligheter.

Problemet går ganske sikkert dypere. Det gjelder ikke først og fremst midlene, men måten budskapet fremføres på. Man skal ikke bare nå frem til millioner. Man må også nå frem til dem på en riktig måte, gjøre seg forstått, få mennesker til å lytte.

Dagens kommunikasjonsproblemer bunner i hele vår tids mentalitet. Folk er gått trett av visse taleformer. Ord og uttrykk mister sitt innhold. Selv et enkelt, oppriktig budskap kan virke klisjémessig og intetsigende. Sproget blir mer en hindring enn en hjelp. «Kom til Jesus» er i dag for de fleste en tom frase. Ordene betyr ikke lenger noe for dem.

Og da nytter det ikke hvor ofte man gjentar dem, hvor stor tilhørerskaren kan være. For på denne måten vil kirken neppe nå særlig langt ut over kretsen av dem som allerede er religiøst opptatt. De nye, derimot, de som

står utenfor, vil man ha vanskelig for å komme i kontakt med. De krever mer enn «et lite ord».

Billy Graham kan være en god forkynner. Men det er ikke nok, hvis feilen ligger i selve forkynningsformen. I dag ser det ut til at kirken må snakke på andre måter for å få folk til å lytte. Kristendommen må ikke fremtre som en anakronisme på grunn av overleverte meddelelsesmåter. Den må heller ikke stå som konkurrent på linje med vanlig show-business, når det gjelder å sikre seg massenes oppmerksomhet.

Det hjelper så lite å bare påstå at kristendommens budskap skal angå menneskene. Man må henvende seg til folk på en slik måte at de selv kan bli klar over det. Kanskje den beste forkynning i dag er handling, kristendom i praksis.

Handling er også en form for kommunikasjon. Folk som blir negative og mistenksomme straks de hører hvor glatt ordene flyter, vil lettere forstå betydningen av kristen gjerning. Først når de kristne og deres talsmenn har vist at de mener alvorlig det som blir sagt: om en ny dialog med verden, fellesskap mellom konfesjonene, ansvar for de nye land og for de mindre velstående, større kjærlighet til mennesker enn til former — da kan det hende at verden mer vil forstå og lytte til en utlegning av den kristne tro. Skal kirken i dag føre korstog, må den gjøre det i gjerning. Slik har man mulighet for igjen å kunne komme på talefot med verden.

G. M.

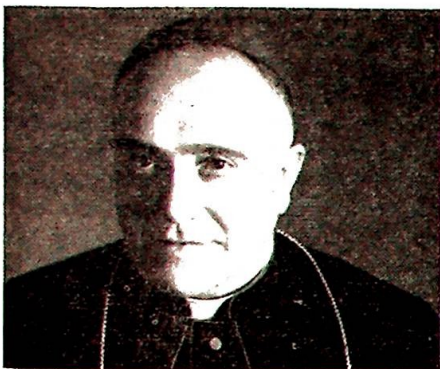

Billy Graham og John F. Kennedy: Hvordan kan preken og handling utfylle hverandre?

ANSVARET

I en audiens for en gruppe fagfolk fra katolske hjelpeorganisasjoner, uttalte pave Paul VI bl. a.: Denne verdens goder og produkter er skapt for alle. Ingen, hverken en person eller et samfunn, har rett til å beholde dem for seg selv.

Paven understreket også dette: Det dreier seg ikke bare om å minske den rystende og stadig voksende ulikhet hvor 15 prosent av menneskeheten eier 85 prosent av verdens samlede rikdommer, og det dreier seg ikke alene om å sette en teknisk og økonomisk utvikling i gang, men om å fremme en harmonisk og full utvikling av den menneskelige personlighet. En utvikling som gjør det mulig for enhver å føre et liv som svarer til den verdighet som kjennetegner hans vesen, skapt i Guds billede, sa paven.

9. august:

**BISKOP WEMBER
PREST I 40 ÅR**

På egne og på Oslo Katolske Bispedømmes vegne vil jeg ønske Biskop Johannes Wember, Apostolisk Vikar for Nord-Norge, hjertelig til lykke med hans 40 år som prest i vår Kirke.

Pater Wember kom til landet i 1938 og avløste allerede året etter Pater Johannes Starke, den første apostoliske Prefekt for Nord-Norge. De tyske tropper ble landsatt i Norge 2 dager etter at Prefekt Wember var blitt høytidelig innsatt i sitt embede. Det var dermed ingen lett tid den nye Prefekt gikk imøte. Hans gjennomførte loyale holdning under krigsårene innbragte ham tilbudet om norsk statsborgerskap kort tid etter frigjøringen. Da Prefekturet ble opphøyet til Apostolisk Vikariat i 1955 ble Prefekt Wember oppnevnt til dets Biskop. Han ble vigslet av Biskop Mangers i Tromsø 15. mai samme år.

Ad multos annos!

† J. W. Gran
Biskop

Forfatterinnen Vera Henriksen gir i en artikkel i dette nummer av «St. Olav» en spennende vurdering av helgenkonngen. Den står på side 218, FRA STIKLESTAD TIL BETLEHEM og markerer at vi igjen nærmer oss Olsok.

På side 221 finnes et opprop fra Stiklestadkomiteén.

FASIT FOR SEM

NY «GIV» FOR UNGDOMMEN

Sentralledelsen i ungdomsarbeidet i bispedømmet styrkes, ungdomsassistenter oppnevnes, ordenssøstre aktiviseres, vi tar sikte på et regionalt samarbeide mellom menighetene, på kontakt med ikke-katolsk ungdom osv. Vi får en reisende ungdomsprest, ting begynner å skje igjen. Allerede i år deltar vel 100 unge i leire til fjells og ved sjøen.

Den nye «giv» i arbeidet på ungdomssektoren er et direkte resultat av fjorårets seminar på Hadeland, et langvarig og intenst planlegningsarbeide er avsluttet med gode resultater. En av de som bør ha ære for dette er en person som på en mystisk måte klarer å ha flere baller i luften samtidig, av og til øyensynlig dognet rundt: seminarlederen Torfinn Juell. Han er til daglig lektor på Ramstad skole og dessuten selv far til tre, men han klarer samtidig i frivillig og engasjert innsats å være formann i Skoleledelsen, nyoppnevnt ungdoms-assistent, ha defensoratet for «Katolsk Ungdom» og omtrent ha en pakket ryggsekk klar til han skal reise opp under Gaustadtoppen for å lede sommerens annen fjelleir.

Det må være en sliten bladmann tillatt å si dette: vi snakker ofte om Kirkens «evige ungdom». Men Juells evne til å være idémann og koordinerende faktor i det moderne ungdomsarbeidet er også et mystisk begrep. Såvidt undertegnede kan begripe, gikk han for første gang inn for disse oppgavene omkring 1947.

Nok om det, han har ihvert fall en befriende og lykkelig evne til å si ting rett ut. Han mener for eksempel: «De skikkelige unge interesserer meg ikke som ungdomsleder. Det er de 80—90 prosent som ikke er skikkelige som vi er ute etter.» Og han sier: «Jeg vil mye heller sjokkere de eldre og nå de unge.» Og: «Man er utilgjengelig blåøyet hvis man går og er redd for slitasje på gulvene når det arrangeres en ungdomsfest, det er ganske andre og farligere problemer det står om hvis vi ikke får kontakt.» «Ungdommens samværsform er radikalt forandret, dagens katolske ungdom er forandret. Den har større selvbevissthet, større ærlighet også, er mer åpen og ærlig

i sitt forhold til religionen. De vil ikke uten videre godta tingene, må prøve dem. De reagerer mot hykleri. Mange av våre gode, gamle sanger fra den tid jeg startet i ungdomsarbeidet virker svakt latterlige på dem.» Osv.

En ennå ung lektor med tyve års erfaring fra katolsk legmannsarbeide og en egen evne til å vekke tillit og vennskap er altså blant biskopens medarbeidere i den nye kampanjen på ungdomssektoren. Han og de andre ungdomsassistenter, for ikke å snakke om ungdomspresten, kan visst trenge større åpenhet og ærlighet og forståelse fra oss alle for å makte den jobben.

Men la oss se et øyeblikk på hva som til dags dato er oppnådd, rent praktisk og konkret:

1. Som ny ungdomsprest for bispedømmet er utnevnt pater Arno Gerritsma O.F.M. Han er «gammelkjent» som ungdoms- og speiderprest i Oslo, og ungdomsprest for bispedømmet har vi jo allerede hatt i mange år. Men mens denne stillingen tidligere nærmest var dråpen som fikk begeret til å flyte over for en allerede overbelastet Oslo-kapellan, er det den uttrykkelige forutsetning at pater Arno får ungdomsarbeidet som hovedoppgave, at han litt etter litt frigjøres for andre hverv slik at han regelmessig kan få reise rundt i menighetene og delta i møter, kurs og skoler.

2. Ungdomsassistenter som ble utnevnt og avla sine løfter 2. pinseudag, faller i to grupper. Irene Siguenza, Øivinn Olafsen og Torfinn Juell skal arbeide på bispedømmeplanet sammen med ungdomsprest, forbundsstyre, skoleledelse og redaksjonen av «Katolsk Ungdom»; Øivinn Olafsen spesielt med henblikk på koordineringen av speiderarbeidet med det øvrige ungdomsarbeid. Sr. Ingrid Marie O.P., Anne-Lise Fodstad og Dag Resser, skal sammen med pastor Kessels, arbeide i Oslo-området etter som behov og muligheter tilsier.

Det er vesentlig å understreke at ungdomsassistenter ikke er eller

skal være ungdomsledere: de forplikter seg til for et bestemt tidsrom å stå til ungdommens disposisjon for å råde, veilede og hjelpe innenfor rammen av de «Foreløbige retningslinjer for ungdomsassistenter» som er godkjent av biskopen, som forøvrig også utnevner ungdomsassistenter. Deres hovedoppgave blir altså å stimulere og koordinere de unges egen innsats og aktivitet.

Foreløbig er det bare oppnevnt ungdomsassistenter for bispedømmet og Oslo-området, men det er meget aktuelt å utvide ordningen til flest mulig menigheter, eventuelt ved et regionalt samarbeid, slik at interesserte og kvalifiserte legfolk på dette punkt kan avlaste våre overarbeidede prester.

3. Bladet «*Katolsk Ungdom*» er allerede lagt om med sikte på å nå flest mulig unge i alderen 14—18 år, også slike som ikke har videregående utdanning eller ikke er særlig fast knyttet til Kirken. Det er nå de unge selv, støttet av en ungdomsassistent, som har hele ansvaret for bladet, fra stoffvalg til distribusjon. Denne linjen vil man, med tilbørlig hensyntagen til eksperimentårets erfaringer, bygge videre på.

4. Etter i alle år å ha vært henvist til en omflakkende tilværelse, i tilfelle skap og hyller i prestegårder og på studenthybler, i lånte taleværelser og privathjem, får ungdomsforbundets kontor- og møtevirksomhet fra høsten endelig *et sentrum*. Biskop Gran har stillet klubblokalet i Akersvn. 5 til disposisjon for forbundsstyret, og i skrivende stund er forbundsformannen, Lorentz Klüwer, og dugnadsvillig Oslo-ungdom i ferd med en total fornyelse av det ærverdige lokalet for å tilpasse det det nye klientels behov og smak.

5. *Skoleledelsen* har allerede i år, med sine fjell-leirer og en 3 ukers studietur til Tyskland for en gruppe aktive ungdommer, forsøkt å bryte nye veier. Fra høsten av planlegger den å ta opp igjen vinter-skoler og vinter-leirer og intensivere det nordiske samarbeid. Målet er, særlig når

Biskop Gran og hans «idemann» på ungdomsfronten, Torfinn Juell.

Mariaholm kommer i drift, å møte de stadig voksende ungdomskull med et reelt og variert tilbud om kurs, leirer og skoler, regionalt og sentralt, hele året, for *alle* kategorier av ungdommer.

6. Når det gjelder *religionsundervisningen*, som i påfallende grad lå seminardeltagerne på hjertet, har pater Arno og Sr. Marie Louise O.P. i år gjort forsiktige, men vellykkede eksperimenter, bl. a. med bruk av legfolk, i undervisningen av fermlingene i Oslo. Men såvidt vi forstår biskop Gran, er den «hurtig arbeidende komité av fagfolk: prester, ordenssøstre og legfolk med konkret og omfattende mandat til revurdering og nyorganisering av hele religionsundervisningen», som seminaret uttrykte ønske om, ikke langt borte.

Denne oppsummering er på ingen måte uttømmende, og mange problemer av økonomisk og organisatorisk art krever ennå studium og innsats. Men ingen som føler ungdommen og ungdomsarbeidet på pulsen kan unngå å legge merke til at der etter en årrekkes stagnasjon blåser en ny, frisk vind — eller stiv kuling til

storm? — gjennom hele miljøet. «Seminarets ånd», som man snakket så meget om ifjor, er fremdeles en levende faktor til vekst — og kamp — på ungdomsfronten, sier Torfinn Juell.

A. R.

150 000 i Sotto il Monte

150 000 pilegrimmer kom til den lille italienske fjellbyen Sotto il Monte, pave Johannes hjemby på årsdagen for hans død, 3. juni. Byen som normalt bare har en befolkning på 1800 var utsolgt på mat og drikke allerede ved ni-tiden om morgenen, det sto kilometer lange køer ved vannpumpene og frivillige fra byen som forsøkte å danne en avsperring ved det hus paven ble født i, hadde ingen chanser. Det tok etter sigende erkebiskop Gaddi fra Bergamo som skulle feire messen i landsbyens kirke, fem timer å komme gjennom menneskemengdene og i kveldstimmene lå Sotto il Monte som en stor skinnende by, opplyst av lykter, fakler og lamper som pilegrimmene hadde tent.

En
klovns
funder-
inger

FREDDENS DYNAMIKK

Den moderne, tekniske sivilisasjon i alle dens ytringsformer har ført mennesket av idag inn i en blindgate som det tilsynelatende ikke fører noen vei ut av. Situasjonen illustreres ved to iøynefallende paradokser: Menneskets bestrebelse etter å underlegge seg jorden — og det er i seg selv en positiv virksomhet — har frigjort krefter som truer det samme menneske med total utslettelse. Og på en annen måte: Den ytre verden er nå blitt så grundig utforsket at det ikke lenger finnes noen «hvite flekker» på globusen, og avstandene er ved en høyt oppdrevet teknikk blitt eliminert. Likevel er den samme verden i en hittil ukjent grad blitt fremmedgjort for oss, og avstandene oss mennesker imellom er i en viss forstand kanskje blitt større enn noensinne.

En klovn våkner en morgen og plutselig er det liksom en gnist i været. Man er ikke bare klovn, men verdens beste klovn, sjarmerende, morsom, nesten festlig. Man går plystrende rundt i soveværelset og nyder det, blinker til bildet av pave Johannes.

Slik var det med meg forleden ihvert fall, jeg var på toppen med en gang, i finfin form. Sikker. De kjenner den følelsen kanskje? Den å kjenne seg sikker —

Jeg gikk ut på badet, dusjet. Fremdeles plystrende. Jeg sto på gulvet etterpå med badehåndkleet og smilte til speilet, trakk det ene øyebrynet litt overlegent til værs, dirret sånn forførende i munnviken. Plutselig kjente jeg at jeg hadde fått noe under foten.

En lapp eller noe slikt. Jeg forsøkte å sparke den av meg, det gikk ikke. Jeg bøyd meg og dro den av, den var våt og satt klistret fast.

Med en snærrende lyd, fremdeles i mine egne tanker, skulle jeg hive lappen veggimellom da jeg oppdaget at det sto trykt noe på den. En liten tekst.

Og så leste jeg de forbløffende ord: «Med dette kommer du gratis inn på Norsk Folkemuseum én gang...»

Jeg falt litt sammen da jeg sto med denne invitasjonen til å komme på museum, jeg gjorde det.

Etter å ha spist frokost, bebreidet guttene at de hidde gamle inngangsbilletter på badegulvet og forøvrig gjort meg klar til bytur, var jeg nesten oppe igjen. Jeg tok den mørke dressen, hvit skjorte, slips, en sort pullover, paraply. (Vi hadde sett en britisk TV-film kvelden i forveien.)

Siden tok jeg tunnelbanen inn til sentrum, nå hadde jeg igjen den fine følelsen av å være på topp.

Jeg gikk opp på et kontor i Stor-

Må vi, hvis vi erkjenner at det er slik, ta vår holdning til den vitenskapelige tenknings evne og fornuft opp til revisjon? Tar vi feil når vi tror at den empiriske naturvitenskap i videre forstand kan løse våre problemer — skape

tingsgaten for å sikre meg en filmmatrise til «St. Olav», spaserte elegant inn på et kontor hvor det sto REKLAME på døren. En meget pen kvinne så noe forundret på meg da jeg kremtet. Før jeg fikk sagt et pip, sa hun mildt, men tydelig: Det er vel ikke meg De skal til antagelig.

— Nei?

— Nei, De skal sikkert til bokholderiet.

Så var jeg nede på jorda igjen. Jeg mener ikke å si noe fornærmende om bokholdere, men det var altså det at jeg trodde at jeg så ut som noe ganske annet. Og dessuten ville dessverre bokholderi for meg bare kunne ende i to opphold annet steds, først et kort, hektisk ett på Mallorca og så et lengere, roligere i Akebergveien. Hvis De forstår.

Luften gikk ut av ballongen. Jeg hadde forsøkt å være noe annet enn en klovn, jeg hadde blitt satt på plass.

Men siden tenkte jeg jo i selvforsvar at jeg kjente både den og den som kunne ha godt av å få en invitasjon til Norsk Folkemuseum under foten i morgentimene. Og siden bli tatt for en klovn.

For den slags sommerlige hokus-pokusaffærer får oss igrunn til å bli mennesker igjen. Hjelper oss til å slippe av. Og nyde ferien.

God sommer.

et nytt og bedre menneske og dermed også en ny og bedre verden? Hvis vi innrømmer å ha tatt feil av denne tenknings vesen og styrke, blir det ikke da spørsmål om å forandre den menneskelige tenkemåte for å bøte på denne trussel og denne fremmedgjøring eller «tap» av verden?

Så lenge en foreldet tenkemåte, egoisme og fordommer får virke fortsatt på forstand, «hjerne» og daglig adferd hos så vel enkeltindivider, folkegrupper og sist, men ikke minst hos de ledende klasser, vil fred være umulig. I fornuftens navn er dette understreket av store filosofer som Husserl, Jaspers, Teilhard de Chardin, av like store vitenskapsmenn som Einstein og Oppenheimer. I kristendommens navn har samtidens pavedømme aldri holdt opp med å gjenta det.

*

I store trekk er dette også grunninnsikten i boken «Fredens dynamikk» som har kommet ut på Paris-forlaget Desclée. Forfatteren, R. Coste, er katolsk prest og professor ved det katolske universitet i Toulouse. Han har allerede en betydelig produksjon bak seg om fredsproblemer.

Ned gjennom seklene har mennesket trofast fulgt den gamle devise SI VIS PACEM, PARA BELLUM — vil du fred, da forbered krig, uten at erfaringene har brakt noen særlig sannhet for dagen i dette paradoks. Mennesket har forberedt krig — og fått krig. Coste anbefaler praktisert en omskrivning av sentensen: Vil du fred, da forbered fred. Herunder behandler han en rekke emner som i vid forstand har tilknytning til problemet: Statstotalitarismen, økonomisk

AGE

utbytting, utviklingslandene og ny-kolonialismen, aggressiv nasjonalisme og rasediskriminering, nedrustning, mellomfolkelig arbeide, dialogproblemet øst—vest, pasifisme m.v., altså emner som, hvis de skal behandles fruktbart, neppe lar seg fremstille i svart og hvitt. Det gjør da heller ikke Coste, men legger for dagen en sjelden objektivitet og et klart blikk for nyansene.

Hvordan tenker da Coste seg denne forberedelse til fred gjennom fred? Det er, med Husserls ord, tale om «en persons totale konversjon», en mentalitetsendring som finner sin vei gjennom det pave Johannes XXIII kaller «en total nedrustning som også når sjelene». Det dreier seg om tålmodige anstrengelser for å få angst, krigspsykose og aggressjon til å forsvinne gjennom konkrete handlinger, så vel på det internasjonale plan som i den individuelle interaksjon mennesker imellom i det daglige liv.

Dialog er hos Coste — som i katolsk fredsproblematikk i det hele tatt — et kjernebegrep. Vesten må våge en dialog med kommunismen, men med nye forutsetninger. Vi må på den ene side unngå den overforenklete antikommunisme som hevder at alt er galt i lære og intensjoner hos kommunistene, mens vi ikke ser noen feil i egen leir. På den andre siden må vi også vokte oss for den nesten utrolige naivitet hos dem som tar for god fisk ethvert slagord fra kommunistenes propaganda. Virkeligheten er langt mer komplisert. Mens vi i vest hele tiden må ha et klart blikk for at krenkelsene av individet har vært, og er, flagrante i den kommunistiske verden, må vi også være klar over at individet også har vært og fortsatt blir krenket i vest.

I «Pacem in terris» lanserte pave Johannes XXIII sin distinksjon mellom doktrinene, som forblir det de er, og de bevegelser som utgår fra doktrinene og er gjenstand for forandring. Det samtales med andre ord ikke med statiske læresetninger, men med levende mennesker. Og Coste spør mot denne bakgrunn om det tross alt ikke er fornuftig å regne med en utvikling av de kommunistiske regimer. Den er jo allerede begynt, selv om den er svak og ikke uten skuffende tilbakeslag. Vesten bør være oppmerksom på en positiv utvikling her og imøtekomme den med intelligent sympati, uten at dette betyr at man hengir seg til blåøyd naivitet. En slik holdning er ikke Coste talsmann for. Han understreker at veien frem ikke er lett, og at den er vanskelig å finne — den er snarere en trang sti mellom avgrunner. Det kreves mot og tilpasningsevne og ikke minst et inngående kjennskap til realitetene i den kommunistiske verden. Det menneskelige vesen er en kompleks realitet, og det finnes eksempler på at også kommunister handler på tvers av ideologien når konsekvensene blir for ekstreme. I en dialog har man ikke a priori lov til å tvile på den andre partens gode tro og vilje.

*

For Coste blir problemet dypst sett en personlighetens totale selvbesinnelse i det vi kunne kalle en ydmykhetens realisme. Ikke minst retter han her søkelyset innover mot kristne av sin egen konfesjon. Han kritiserer tankegangen hos mange katolikker fordi den altfor ofte har vært preget av bornerthet og svakt syn for menneskets verdighet. Den har i alt for stor grad latt seg lede av nasjonale, rasemessige og kanskje frem-

for noe konfesjonelle begrensninger. Ofte har man ikke bare neglisjert, men også kritisert beundringsverdig konstruktive direktiver fra samtidens pavedømme. Ved utroskap har vi ofte, sier han, hindret oppriktige mennesker i å oppdage Kristi kjærlighetsbudskap. For nettopp de kristne bør selv forstå, og få andre til å forstå, at fred ikke er mulig uten at vi realiserer brorskapstanken i handling og ord. Nettopp de kristne bør stå i fremste rekke i kampen for freden.

Freden er nemlig ikke et problem hvis løsning bare kan overlates statsmenn, militære ledere og finansmenn. Det ville være altfor lettvent og egoistisk å overføre på dem alene det ansvar som egentlig hvert enkelt individ må være med å dele.

I en slik sammenheng, med enkelt-individets bidrag til fredsarbeidet, behandler Coste pasifisme og ikke-vold. Han sondrer mellom to hovedtyper av pasifisme: En følelsesmessig og en rasjonelt begrunnet, som begge, riktignok ut fra noe forskjellige premisser, avviser krig, men ikke enhver form for vold i den forstand at de aksepterer retten til legitimt forsvar mellom individer og nødvendigheten av politimakt. Av konsekvente ikke-voldsholdninger kommer han også inn på to typer: en som er oppstått i India, der buddhismen har gjort ikke-voldsprinsippet til et hovedpunkt i sin lære, og en kristen type som tolker Jesu lære dithen at i hvert fall ikke den kristne har anledning til å bruke vold, uansett omstendighetene.

Selv om Coste selv ikke kan slutte seg betingelsesløst til noen av disse retningene, tillegger han særlig de tre siste en veldig betydning i fredsarbeidet. Han fremholder spesielt Gandhi og pastor Luther King som eksempler på pasifismens gjennomslagskraft. Her teller imidlertid ikke bare de umiddelbare, praktiske resultater med i vurderingen, men også den foredlende innflytelse, rent menneskelig sett, som disse menn og bevegelser har på titusener — kanskje millioner — av kvinner og menn, som arbeider heroisk for å etterleve et slikt ideal, som forøvrig både Pius XII og Paul VI har gitt sin anerkjennelse og dype beundring.

Coste setter imidlertid spørsmålsteget ved ikke-voldslærens *praktiske* muligheter i et totalitært klima. Men det som i alle fall blir stående som en positiv verdi, er den ånd og de personlige krav som er konsekvensen av pasifisme og ikke-vold. Det forutsettes nemlig alltid her en overbevisning om at konflikter av enhver art så langt som mulig må søkes løst ved fredelige midler. En slik holdning er ellers neppe gjennomførlig uten

(Forts. side 220)

BLIKK på TIDEN

BLID RO OG FORNUFT

■ Etter fjorten år som ansvarshavende for de religiøse programpostene i NRK, avvikler Sigurd Lunde og går til Ullern residerende kapellani — og alle som har satt pris på Lundes kloke styring kan gratulere Ullern og forøvrig registrere at dette virkelig er trist. På disse årene har han utført et vesentlig arbeide som vi alle, bl.a. hans etterfølgere i stillingen på Marienlyst skal være takknemlige for.

I *Aftenposten* (25 juni) hadde Harald Stene Dehlin en prat med Lunde hvor han fikk kombinert avskjeds- og velkomst-intervjuet med et 50 års-intervju. Og Lunde svarte på alle spørsmålene med den samme blide ro og fornuft som han hele tiden har latt oss fornemme i eteren:

«Sigurd Lunde har dype røtter i et protesterende miljø. Ikke så å forstå at indremisjons- og misjonsfolket i landet utelukkende er nei-mennesker, de er i almindelighet fullt opp-tatt med positive oppgaver. Men samtidig føler de stadig kallet til å protestere muntlig og skriftlig mot tendenser og til-dragelser, mot komiteinnstillinger og programmer i radio og fjernsyn. Hva tenker og føler en mann som Sigurd Lunde når proteststormen raser som verst over Marienlyst?

— Hva mener De om protestskrivelser, protestresolusjoner og underskriftaksjoner?

— Protester har virkning bare hvis de er sjeldne. Jo sjeldnere de kommer, jo større blir virkningen.

— Vil De kanskje helst at de skulle forsvinne helt?

— Nei, da glir vi inn i en relativisme hvor alt er likegyldig. «Det får gå som det kan, vi gidder ikke å blande oss inn i det der —.» Men før vi griper til protesten som våpen, bør alle positive muligheter prøves. Ikke minst kirken burde satse på tillit. Satse på at man kan snakke med motparten på denne plattform. Protesten er en siste utvei, og den bør bare benyttes på det som er vesentlig, og ikke på småting som kanskje er følelsesmessig opprørende, men som i virkeligheten ikke betyr så meget. På visse områder er man jo så hårdhudet at det er rent uhyggelig! Vi forlanger frihet for vårt eget syn, men unner ikke andre samme frihet. Her i Kringkastingen opplever vi f. eks. at folk protesterer mot at vi slipper til katolikker i mikrofonen. Samtidig er de rystet over at katolikkene i Spania f. eks. ikke vil la protestantene slippe til. Det er farlig å være majoritet, å være privilegert. Det er så lettvisst å bruke sin innflydelse til å hindre minoritetene i å utfolde seg. Vi burde ha stor respekt for minoritetene, om ikke for annet så fordi våre egne trosfeller er minoriteter i andre land.»

Og senere, på slutten av intervjuet, understreker Lunde på en måte denne grunninnstilling da Stene Dehlin spør:

«— Programsekretæren for de religiøse sendinger blir uvegerlig økumenisk innstilt?

— Ja, man lærer å møte kristne av andre bekjennelser positivt — uten å dekke over de skillelinjer som tross alt eksisterer. Dekker vi dem, kan vi nemlig ikke hjelpe hverandre.»

PÅ SYV TUSEN FAVNERS DYP

■ Ellers må vi si at vi med spenning har lest Erik Ege-lands stoff fra biennalen i Venedig denne sommeren. Vi er ofte uenig med *Morgenbladets* kulturredaktør, vi hadde nær sagt som oftest, men når han tumler med den bildende kunsts problemer er han klart på hjemmebane og en man lytter til med glede. I *Morgenbladet* (28. juni) sier han bl. a. i en førstesides-kommentar til den omdiskuterte norske representasjon på biennalen:

«Flere tegn tyder på at det mer eller mindre organiserte arbeide med å formidle norsk kunst til utlandet, nu står ved en korsvei.

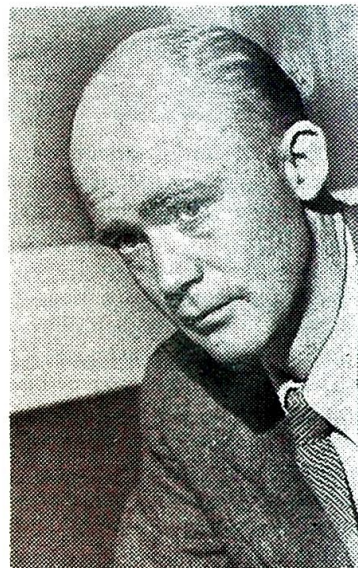
Det internasjonale kunstneriske samkvem er i sterk vekst. Og hos våre egne kunstnere merker man et stadig sterkere — og naturlig — behov for å prøve seg også utenfor landets grenser. Vi skulle tro at det er enda viktigere for nordmenn enn for andre kulturnasjoner å kaste seg ut på det internasjonale miljøets syv tusen favners dyp. Med alle våre utmerkede nasjonale karakteregenskaper, har vi jo en betydelig svakhet i vår inngrodde provinsielle tankegang og holdning. Om vi ikke selv skulle ha blick for denne svakhet, så har utlendinger det. Det kunne bli en hovedoppgave for vårt kulturkontor å være med på å oppdra noen generasjoner av norske kunstnere til å overkomme dette handicap, og hjelpe systematisk til med å «melde dem inn i verden». Vi har en relativt liten kategori av fremtredende avantgardister som kan gjøre seg gjeldende i det modernistiske miljø ute. Og vi har en større bredde av ektefødte malere og skulptører som skaper levende verk uten å gå til ytterpunktene. Også de burde utveksles med kunstutstillinger i land som Tyskland, Nederland, Frankrike, England, USA i første omgang. Her er gjort endel mer eller mindre tilfeldig arbeide. En større kontaktflate venter på å bli systematisk dyrket opp.

Vi har riksgalleri til innvortes bruk.

Tiden er moden for å overveie tanken om å utbygge et «utenriksgalleri» som bevisst og planmessig, profesjonelt og fantasifullt leder kunstneriske strømninger ut og inn av landet.»

Det kunne være bra om denne og andre gode idéer kunne bli drøftet straks, uten for mange om og men.

Det ville nemlig være tragisk om de siste erfaringer bare skulle føre til at vi trekker oss fra de store internasjonale mønstre.

ET FELLES PROTESTTOG?

■ Og så fra det solglitrende Venedig til det meget hetere Vietnam. Det vokser visst frem en stadig sterkere forståelse for at et samarbeide mellom kristne og buddhister er en forutsetning for fred i dette området. En buddhistmunk, Nhat Hanh, har nettopp besøkt København, og vår danske venn, pater Jens Oluf Lund skriver i den anledning i *Katolsk Ugeblad* (24. juni) denne redaksjonelle bemerkning:

«Buddhas doktrin, som har stor indflydelse på det vietnamesiske folk, stræber mod barmhjertighed og kærlighed og tager afstand fra alle voldsmetoder. Det er denne indstilling, der omtales så anerkennende i pastoralkonstitutionen om kirken i verden af i dag. Der står herom i stykke 79: «Guds egen søn, som er blevet menneske, Fredsfyrsten, har ved sit kors forsonet alle mennesker med Gud. Han slukkede hadet ved at hengive sig selv og førte derved alle mennesker tilbage til enheden i ét folk og i ét legeme, og efter sin opstandelse indgød han kærlighedens ånd i menneskehjerterne. Drevet af den samme ånd kan vi ikke undlade at udtrykke vor anerkendelse af de mennesker, der giver afkald på at bruge voldelig magt for at håndhæve deres ret, og som tager deres tilflugt til forsvarsmetoder, som står til de svages rådighed. Det er dog en betingelse, at det ikke skader samfundets eller andre menneskers rettigheder eller pligter.»

Konciliet har også udsendt en erklæring om kirkens holdning til de ikke-kristne religioner. Det hedder heri til indledning: «Fordi kirken er sat til at fremme enheden og kærligheden mellem menneskene og desuden også mellem folkeslagene,

SOUND OF MUSIC

Julie
Andrews.

Historien om den syngende von Trapp-familien ble først presentert som «musical» på Broadway. Suksessen var overstrømmende, og stykket gikk i flere år. Nå er det omarbeidet til film. Dreieboken er av Ernest Lehman, musikken og sangtekstene fremdeles av det berømmelige par Rodgers og Hammerstein, og den like berømmelige Robert Wise har stått for regien. Når dertil kommer ypperlige skuespillere i små og store roller, med Julie Andrews og Christopher Plummer i de to største, og med en fotografering som søker sin like, måtte det bli et godt resultat. Typisk for denne filmen er også at den appellerer til unge og gamle i like høy grad. Den er blitt «en film for hele familien».

Handlingen foregår i tiden like før og etter nazistenes besettelse av Østerrike, altså for 28—30 år siden. Enkemannen, baron von Trapp, lever på sitt gods med sine syv barn som han vanskelig kan oppdra alene, skjønt han prøver iherdig med militær strengt og disiplin (han er også kaptein i den keiserlige flåte...). Guvernantene kommer og går, og som den tolvte i rekken (så sier filmen) blir den unge novisen Maria fra et nærliggende kloster betrodd oppgaven. Hennes klosterkall hadde ikke vært hel overbevisende, så hennes foresatte mente det ville gjøre henne godt å komme vekk litt for å vinne klarhet. Det gjør hun da også i høy grad. Hun lykkes fullkomment i sitt arbeide med barna, og til alles tilfredshet blir hun også senere gift med baronen.

Filmen inneholder kostelige scener fra familiens liv og levnet på den naturskjønne og elegante eiendommen like ved Salzburg, og to egenskaper hos samtlige familiemedlemmer blir tydeligere og tydeligere etterhvert: de er troende katolikker, og de er meget musikalske. Alle har gode sangstemmer og den sans for musikkultur som kanskje er mer utbredt i Østerrike enn i de fleste andre land. Familiekoret hadde allerede vakt oppmerksomhet i hjemlandet før de måtte flykte, og musikken skulle komme til å bli deres redning da de med store vanskeligheter hadde kommet seg over til Amerika. Her var de i en nærmest fortvilet stilling den første tiden, ukjente som de var med landet og sproget og med meget små midler. Amerikanske impressariers særpregede virkemåte var også til stor bekymring før koret kom ordentlig igang. Men om alt dette beretter ikke filmen. Den slutter med familiens dramatiske flukt fra Østerrike. Kanskje kommer det en ny film en dag med resten av historien?

Imidlertid er det stoff nok i første avsnitt av familiens liv, og som man forstår er det blitt en vakker, underholdende og spennende film av det.

Da familie-koret omsider var blitt antatt av et konsertbyrå i New York og debuten var lykkelig overstått, førte det til en mengde engasjementer rundt omkring i Amerika, og senere også i andre land. I mange år var «The Trapp Family Singers» et kjent og kjært innslag i amerikansk musikkliv. Økonomien rettet seg opp, og familien kunne en dag slå seg ned på en eiendom oppe i fjellene i staten Vermont, så likt deres kjære hjemsted som man med rimelighet kunne forlange i et fremmed land. Der døde baron von Trapp noen år senere, og etterhvert giftet barna seg og flyttet til andre steder. Nå lever Maria von Trapp der alene sammen med to ugifte døtre. Imidlertid mangler det ikke på besøkende til deres gjestfrie hus, og sang og musikk toner fremdeles titt og ofte under stuenes bjelketak, enten fra en eller annen av de tallrike innspillinger som ble gjort da familien var samlet, eller fra gjestende kunstnere. Maria von Trapp sørger for at en bestemt komponist bestandig er å finne på programmene: Mozart. Og i det rommelige og vakre privatkapell ovenpå samles man til bønn og gudstjenester, akkurat som før.

T. N.

lægger den mest vekt på det, som menneskene har felles og det, som fører til stadig større samhörighet. Den katolske kirke forkaster intet af det, som er sandt og helligt i de ikke-kristne religioner. Med opriktig agtelse betrakter den deres handle- og levemåder, deres regler og læresætninger, som nok i mangt og meget avviker fra, hvad den selv lærer, men som alligevel ikke sjældent genspejler den sandhed, som oplyser alle mennesker.»

Den buddhistiske munks besøg var derfor en kjærkommen anledning til at bekræfte en solidaritet mellem buddhister og kristne, som måske en dag vil føre frem til fred. Den kirkelige Vietnamkomité, hvis udtalelse om Vietnam fornylig er sendt til alle danske biskopper og præster, er et udtryk for en sådan solidaritet. Den vil ved bearbejdelse af den offentlige mening være med til at standse krigen i Vietnam inden denne udvikler sig til en tredje verdenskrig. Derfor stod den også sammen med Studenterforeningen som indbyder til mødet den 18. juni med buddhistmunken i Studenterforeningens lokaler i København. Derfor kunne denne komité også senere holde et møde

i rabbiner Bent Melchior's hjem, hvor danske Vietnaminteresserede fik lejlighed til at møde munken på mere privat vis. Derfor kunne komitéen også invitere munken til under sit ophold at bo som dominikanermunkenes gæst i Sankt Andreas Kloster i Ordrup. Altsammen var det konkrete udtryk for det, vi alle gerne ville sige: *Min broder buddhisten.*»

Det er kanskje en innstilling som det kan være vanskelig å fatte med en gang for mange, bl. a. for våre trosfeller i Vietnam. Katolikkene der er mennesker som i sannhet har fått lide for sin tro de siste hundreårene. Under bølger av blodige forfølgelser og massemyrderier av prester og legfolk har de gang på gang bevist sin troskap mot Kirken. Men samtidig har det vært en historie som til slutt drev landets kristne inn i en nesten uholdbar forsvarsposisjon.

Tro om ikke veien videre går sammen med buddhistene i et stort protesttog — mot krigen?
Broder Andreas.

FRA STIKLESTAD TIL BETLEHEM

AV FORFATTERINNEN VERA HENRIKSEN

I fødselskirken i Betlehem er der et delvis utvisket kalkmaleri av en helgen med innskriften «Sanctus Olauus Rex Norvegie». Det er i bysantinsk stil, og man mener at det er blitt til i siste halvdel av ellevehundreårene.

Som nordmann blir man kanskje først forundret over at et stykke av hjemlandet finnes nettopp *der*. Men så tar nasjonalstoltheten overhånd: selvfølgelig er det bilde av vår hjemlige Hellig Olav i Betlehem; hvorfor skulle der ikke være det? Han var en formidabel helgen, denne «Sanctus Olauus Rex Norvegie», kongen som kristnet Norge, martyren som på Stiklestad ga sitt liv for sin tro.

Likevel vil kanskje enkelte fortsette å undre seg, og de vil tenke at denne Olauus var visst ikke så hellig som ettertiden har gjort ham. For om man for alvor har forsøkt å skrape rosemalingen av skolebøkene Hellig Olav, av helgen-legendenes lysende Olavs-bilde, av Snorres heltekonge, da kan det tenkes at man etterhvert har følt seg fristet til å slutte seg til islendingen Laxness i hans beskrivelse av helgenkongen som en sadistisk liten hedning som selv natten før Stiklestadslaget lå nesegrus i tilbedelse foran forfedrenes gravhauger.

Det er nemlig lite sannsynlig at Olav kom til Stiklestad for å verne kristendommen i Norge. Kong Knut, danskekongen som rådde i landet, var minst like kristen som Olav. Intet sted leser man at bondehæren blotet for seier før slaget; man leser, tvert imot, at den ble oppildnet til kamp av den danske biskop Sigurd. Og påstanden om at kongshæren utelukkende besto av kristne, blir tvilsom når man leser Sigvats kvad om slaget at kongen fylket de kristne på sin høyre side, hedningene på sin venstre — Sigvat Skald var ikke den som ville nedvurdere kongens troskap mot Kristus om han kunne unngå det. Selv Snorre lar Olav før Stiklestadslaget gjøre klart, at det er for seg selv han kjemper og ikke for Gud. Det var for sin rett til å herske over Norge han gikk til slag.

Om man så begynner å se nærmere på denne kongsrett, som Olav kom tilbake til Norge for å forsvare, oppdager man til sin forferdelse at den er hedensk; den var hans fordi han stammet fra Harald Hårfagre, og Hårfagre-ættens kongsrett hadde sin opprinnelse i at ætten mente den nedstammet fra de hedenske gudene, fra Odin gjennom hans sønn Yngve-Frøy. Der var blant Olavs samtidige folk som mente at han var en reinkarnasjon av en tidligere konge av denne ætten, vestfoldkongen Olav Geirstadalv! Ifølge sagaene var også Olav Haraldssons eget sverd, Bæsing, røvet fra haugen til denne kongen; det hadde i seg all hedenskapets magi, det var symbolsk bundet til Hårfagreættens hedenske avstamning og sto for ættens hell og gudenes gunst.

Med dette sverdet i hånden var det at vår kristne helgenkonge gikk i slag på Stiklestad for å kjempe for sin hedenske rett til kongsnavnet.

Likevel finnes der i sagaer og lover så meget som vitner om kongens *kristne* overbevisning og hans iver for den nye læren, at man, om man setter noen som helst lit til dette kildematerialet, er nødt til å ta hans kristen-

«Noen sikker viten om Olav den hellige kan man i vår tid ikke få, men...»

dom alvorlig. Og man blir etterhvert stående med et underlig splittet bilde av vår helgenkonge.

Det har vært vanlig å godta den ene eller den annen side av dette bildet; Olav Haraldsson blir fremstillet enten som den personifiserte dyd med stor og lysende glorie, eller som den rene djevel med horn og hale. Det virker imidlertid atskillig mer sannsynlig, psykologisk og menneskelig sett, at han var hverken det ene eller det andre, men — som mennesker flest — en blanding av godt og vondt.

Noen sikker viten om Olav den Hellige kan man i vår tid ikke få, dertil er kildematerialet for omstridt. Men på bakgrunn av eksisterende kilder kan man fremsette en teori, det som følger, er et forsøk på å gjøre dette.

Det kan tenkes at kong Olav var en mann som ut fra sin hedenske bakgrunn hadde akseptert kristendommens Gud som et *maktbegrep*, en Gud som var mektigere enn Odin og Tor, og som han derfor heller ville sette sin lit til. Kanskje ville han stadfeste kristendommen i Norge for å tekkes denne Kristus, i håp om at Kristus ville se gjennom fingrene med at hans kongsrett var hedensk. Og kan hende gjorde Olav den erfaring som mange før og etter ham har gjort, at selv den som blir kristen for egen vinnings skyld, etter hvert blir fanget av Kristi kjærlighet.

Det kan tenkes at det etter hvert kom til kamp i Olav Haraldsson mellom hedenskapets maktlyst og det kristendommens offersinn som han til å begynne med neppe helt kan ha forstått. Kanskje raste denne kampen i ham helt frem til Stiklestadslaget, da kongen med sitt hedenske sverd i hånd kjempet for sin hedenske rett til verdslig makt — helt til han, ifølge sagaene, midt i tummelen under slaget og ikke alvorlig såret, kastet Bæsing-sverdet

fra seg, vendte seg mot himmelen i bønn og ofret sin makt, sin hedske kongsrett, sitt liv.

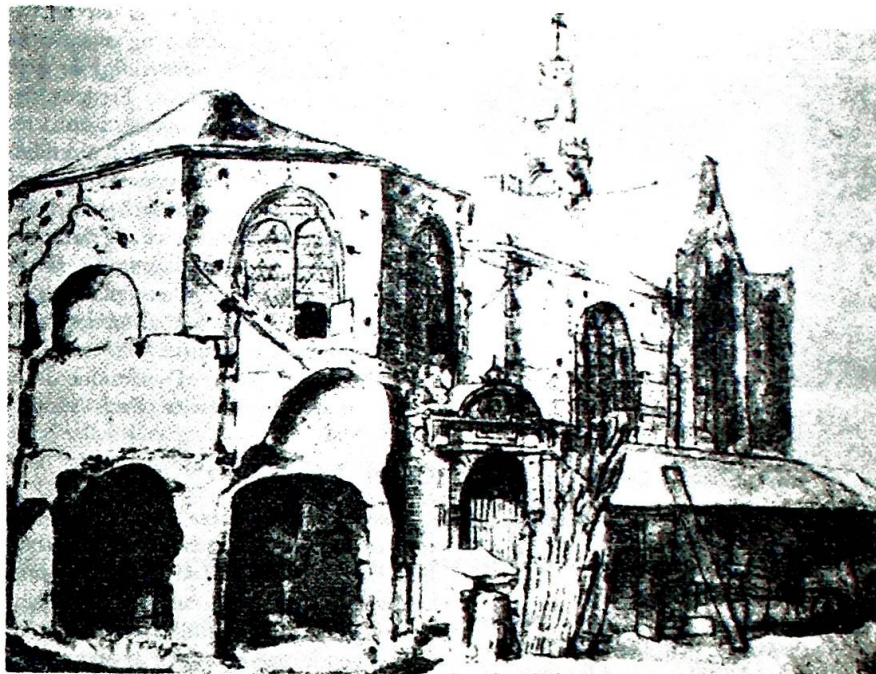
Det vi med sikkerhet vet er at omtrent ett år — ifølge overleveringer ett år og åtte dager — etter Olav Haraldssons død i Verdalen, dømte biskop Grimkjel ham hellig. Dette hadde biskopen full rett til å gjøre ifølge tidens skikk, det var de lokale biskoper som avgjorde om et menneske skulle kanoniseres, først senere ble denne rett forbeholdt pavestolen.

Også biskop Grimkjels motiver for denne avgjørelsen har vært gjenstand for diskusjon. Representanter for den materialistiske historietolkning har hevdet at han handlet ut fra rent maktpolitiske hensyn, biskopen skulle være en mann som kynisk fabrikerte mirakelhistorier for å gi nordmennene en kultus som kunne erstatte den gamle gudelæren. I motsetning til dette står den romantiske tolkningen som ukritisk godtar Olavs-legendene på en slik måte at både helgenkongen og hans biskop blir uvirkelige eventyrskikkelser.

Om man så tar for seg Olavs-legendene, blir man etter hvert stående med ikke bare to, men tre Olavskikkelser. I tillegg til sagaenes viking-konge og makt-politiker, har man helgenkongen i Passio Olavis beskrivelse av den fromme, milde og gudfryktige hersker — og man har folkefantasiens Hellig Olav, Tors arvtager i kampen mot troll og vetter.

Den man har tendens til først å avskrive av disse tre, er folkefantasiens eventyrskikkelse. Men er det nå så sikkert at dette er vel begrunnet? «Å leve er kamp med trolle —»; folkefantasiens enkle, symbolske fremstillinger er ikke alltid så naive som vi vil tro. Om vikingkongen som, etter all sannsynlighet, var med på de ubeskrivelige grusomheter som Florents av Worcester beskriver fra Canterbury, om denne Olav Haraldsson virkelig kastet sitt sverd fra seg på Stiklestad og led martyrdøden — da må han først ha kjempet en lang og hard kamp mot demonene i sitt eget sinn. Og middelalderens Olavstatuer fremstiller ham ofte som seierherre over fabeldyr og demoner; når man ser nøyerer etter, oppdager man at disse uhyrer har kongens egne ansiktstrekk! Det er trollene i sitt eget sinn han har overvunnet og trår under fot. Man ser ham også fremstillet som seierherre over en ung kriger.

Så sier man kanskje: javel, symbolsk sett kan man godta folkefantasiens Hellige Olav. Men ihvert fall er der et uforsonlig motsetningsforhold mellom helgenlegendenes milde hersker og den Olav som ifølge den

Olavsdyrkelsen bredte seg over hele Europa.
Dette er Olavskirken i Amsterdam, tegnet av Rembrandt.

såkalte «Legendariske saga», selv uttalte at han hadde styrt sitt land med hardhet og voldsomhet og ikke med rett.

Er det så sikkert? Ibsen lar i sluttscenen av Peer Gynt sin Peer spørre Solveig hvor han har vært «som han sprang i Guds tanke frem»; hvor han har vært «som meg selv, den hele, den sanne?» og «med Guds stempel på min panne?». Og hun svarer: «I min tro, i mitt håp, i min kjærlighet.»

Man kan si om helgenlegendenes kong Olav, at det er Olav Haraldsson «som han sprang i Guds tanke frem». De beskriver ikke Olavs historiske liv, som var betinget av hans miljø, men de forteller om det liv han var eslet til; det liv som hans dåp hadde innpodet i hans hedsinn, og som hadde modnet i ham i hans forsøk på å leve etter Kristi lære; det liv som fikk virkelighet av en overjordisk orden i hans endelige seier over trollene i «hjerterets og hjernens hvelv».

Denne seier ble også et kristningsverk av dypere betydning enn den tvangskristning han hadde gjennomført i sitt land. I sin død ble han et forbilde på det offersinn som er kristendommens egentlige vesen, men som var datidens nordmenn fremmed. I lys av denne vikinghøvdings martyrium ble det mulig for geistligheten å gjennomføre den egentlige kristning av landet, å gjøre anskuelig for folket det sanne kristne ideal. Det var ved sin død Olav Haraldsson kristnet Norge.

Olavsdyrkelsen grep da også om seg som ild i strå.

(Forts. side 222)

Vennligst bemerk dette:

VI LUKKER I FERIEEN fra o.m. mandag 11. til o.m. lørdag 30. juli, — altså de tre siste ukene i juli.

God sommer og vel møtt igjen 1. aug.!

ST. OLAV BOKHANDEL OG FORLAG

Bladet ST. OLAV's eksp.

PILGRIMSFERD TIL STIKLESTAD

Buss fra St. Olavs kirke, Trondheim, søndag 31. juli kl. 8. Høymesse på Stiklestad kl. 11. «Spelet om Heilag Olav» på luftsscenen kl. 15.

Tilbakereise ca. kl. 18. Henv. til Stiklestadkomitéen, Prinsensgt. 2a2, Trondheim, for påmelding, (senest 25. juli) og event. nærmere opplysninger.

nestekjærlighetens ånd. I eminent forstand blir det tale om en menneskets tros- og forstandsakt i kjærlighetens dynamikk. En autentisk pasifisme forutsetter et enkeltindividets intense arbeid på seg selv; en aggressiv pasifist er etter sakens natur en selvmotsigelse.

Samtidig som Coste hevder pasifismens begrensning, vil han utvide selve begrepsinnholdet. Han vil ikke begrense pasifisme og ikke-vold til noen skole eller en bestemt teknikk. I fredens tjeneste står enhver som på høyst ulike måter og områder f. eks. arbeider for bedring av de undertryktes kår, samarbeider med utviklingslandene i deres bestrebelse for bedre levestandard, utvikling av en internasjonal og universalistisk tenkemåte, respekt for minoriteter av ethvert slag, dialog osv. — kort sagt, alt det som har til mål å gjøre verden mer broderlig, det være på det politiske, økonomiske, sosiale eller kulturelle plan. Det dreier seg egentlig om en aktivitet i utallige former — det er ikke bare én måte å være pasifist på, men millioner.

*

Fredens dynamikk forutsetter altså det personlige engasjement. En ny mentalitet må få innpass hos oss som er voksne idag, og våre barn må i hjem og skole bli oppdratt i nestekjærlighetens og toleransens ånd. Det er fullstendig galt å tro at barn ikke skulle kunne oppfatte et slikt ideal. Som Saint-Exupéry har vist i sin «Petit Prince», forstår barn forbausende ofte raskere enn voksne. Eksperimenter med samliv mellom barn av forskjellige nasjonaliteter har gitt positive resultater. Et eksempel er her bl. a. kolonien Chantemonde, som drives av den katolske Pax Christi-organisasjonen i landsbyen Saint-André-le-Puy i Loire, et annet er Josephine Bakers mange adoptivbarn.

Fredens virkeliggjørelse er en umåtelig oppgave som vi alltid og overalt må arbeide med og som nødvendiggjør hele menneskehetens samarbeid. Fredens dynamikk må gjennomtrengre samfunn, religion, familie, yrkesliv og det umiddelbare naboforhold. Fredsarbeidet krever konkrete handlinger i det små som i det store — ikke velmente ord og lettvinde slogans. Fredens virkeliggjørelse forutsetter erkjennelsen av den enkeltes ansvar og en grenseløs solidaritet innenfor den menneskelige familie.

R. Coste: «Dynamique de la Paix»-Desclée, Paris 1965.

Over til Paven

«New York Times» hadde den 26. juni en melding om arbeidet i den pavelege kommisjon for fødselskontroll-problemene. Ifølgè den ansette amerikanske avisen skal et flertall i kommisjonen etter sigende støtte det syn at spørsmålet om bruken av bestemte preventive midler — såvel kjemiske som mekaniske — bør overlates til den enkelte troendes samvittighet. Grunnlaget for denne tankegang er den uforandrede og uforanderlige doktrine at kristne foreldre er forpliktet til å skape nytt liv. Samtidig er det nå en økende tendens til å innse nødvendigheten av at denne forpliktelse blir oppfylt på en ansvarsfull måte i lys av økonomiske, sosiale og undervisningsmessige omstendigheter, heter det.

Avisen føyer til at det ventes at pave Paul vil gjennomgå den endelige rapport i sommer og sette seg inn i alle argumenter for og imot fødselskontroll før han treffer sin avgjørelse.

Hjelp til Latin-amerika

Gjennom Adveniat-aksjonene i Vest-Tyskland er det i løpet av fem år samlet

**KATOLSK
INFORMASJON**

Studiebrev.

Skriv etter prospekt.

P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

Pastor d'Auchamps Romafærd.

15. sept.—2. okt. 18 dager d.kr. 1100.— K.hvn.—Roma—Assisi.

LEDES AV PATER OTTO J. HANSEN

Prisen dekker alt unnt. utflukter. Program og tilmelding: Schwartz, Ø. Farimagsgade 18, København Ø.

inn og videresendt omkring 350 mill. kroner til Latin-Amerika.

Biskop Johannes Høffner, Münster sa i en tale nylig at han var glad for at man kunne hjelpe Latin-Amerika, om 40 år kommer halvparten av verdens katolikker til å finnes i denne del av verden. Det må gjøres mulig for den katolske kirke i Latin-Amerika å få utvikle seg på sin egen måte, ikke som en ren kopi av den europeiske måte å leve livet på. De tyske katolikkens Adveniat-kampanje er bot for den urettferdighet europeere under kolonitiden har gjort mot befolkningen i de latin-amerikanske land, sa biskopen.

Ett av hovedpunktene i Adveniat-kampanjens program for kommende år er utviklingen av legmannsapostolatet i Latin-Amerika.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke		
Lunden Kloster	}	Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Bergen
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Bergen
St. Franciskusøstrenes Møderhus		
Øyenklinikken	}	Drammen
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Hammerfest
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikael's Kirke		
St. Mikael's Prestegård	}	Hønefoss
St. Theresia Hosp.		
St. Franciskus Hosp.	}	Lillestrøm
St. Magnus Kirke		
St. Magnus presteg.	}	Tromsø
St. Elisabeth Hosp.		
Vår Frue Kirke	}	Trondheim
Bispegården		
St. Olavs Kirke, Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs kirke		
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik	}	Tønsberg
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

31. JULI:

STIKLESTAD

Den årlige pilgrimsferd til Stiklestad er satt til den 31. juli, første søndag etter Olsok, og Stiklestadkomitéen håper også i år på god oppslutning fra norske og utenlandske katolikker.

Olavsfeiringen er i ferd med å bli en tradisjon med felles-kristelig og nasjonalt innhold som vil kunne samle både utlendinger og nordmenn. På dagen for fjorårets pilgrimsferd var det hele 5000 mennesker tilstede ved oppføringen av «Spelet om heilag Olav», og storparten av disse var tilstede ved høy messen i St. Olavs kapell hvor biskop Gran celebrerte messen.

Olavsdagene i sommer får et mer internasjonalt preg enn noen gang før, noe som understreker at Olav den Hellige betød noe for kristenheten i store deler av den gamle verden, og at utflyttede nordmenn også tok med seg Olavstradisjoner da de bosatte seg i den nye verden. Fra U.S.A. kommer St.

Olafs College Band, en av de tradisjonsrike musikalske institusjoner ved det college som norske emigranter grunnla i Northfield, Minnesota 1874. Fra Tyskland kommer Rita Streich som skal gi konsert i Trondheim, og den tsjekkiske organist Jiri Reinberger gir flere formiddagskonserter i Nidaroskatedralen for å nevne noe fra Olavsdagenes musikkprogram om noen skulle ønske å kombinere pilgrimsferden med ferie. Musikkprogrammene og andre tiltak vil bli omtalt i pressen.

Oppslutningen om pilgrimsferden til Stiklestad fra katolsk side har vesentlig vært fra vikariatet i Mellom-Norge og til dels fra Oslo katolske bispedømme. I år håper Stiklestadkomitéen at flere av våre trosfeller i nord og syd vil delta og minner om at Stiklestad er det eneste valfartssted i Norge for katolikker og at flest mulig deltar og dermed bidrar til Olavstradisjonen og kontakten mellom katolikkene i Norge, en kontakt som mange vil glede seg over. Dessuten må det være berettiget å si at Olavstradisjonen har økumenisk betydning, og er det ikke nettopp enhet vi skal gå inn for?

La Olavsfeiringen bli en levende tradisjon.

AUGUST NEUJAK DØD

Vaktmesteren i Akersveien 5, August Neujak døde på Vår Frue hospital den 29. juni etter noen måneders sykeleie. Han ble 66 år gammel. Rekviemmesse ble holdt i St. Olav kirke den 2. juli.

*

Neujak kom hit til landet etter siste storkrig, han ble født i år 1900 i Wielka Dabrowka i Polen. Før krigen underviste han bl. a. i musikkhistorie på et gymnas i sitt hjemland, i Norge utførte han et trofast og pliktoppfyllende arbeide, først i menigheten i Halden, siden i mange år i Akersveien. Han levde stille og isolert, men var en mann med allsidige kunnskaper og interesser, han leste meget, underviste i pianospill og spilte selv.

Han ble norsk statsborger i 1954.

Vi vil savne ham. Det vil også barn på skolen tvers over gaten gjøre, han var en venn for andre fremmede fugler.

Be for ham.

A. R.

Tidsskriftet «Catholica» bringer i sitt siste nummer, nr. 2/66, biskop Hans L. Martensens foredrag «Om troens opprinnelse», det som biskopen holdt i Oslo den 4. mars.

«Minerva» bringer i sitt nr. 2 i år biskop John W. Grans foredrag «Det annet Vatikan-konsil — forgrunn og bakgrunn».

Spania

De spanske biskoper skal møtes i Madrid i tiden 10. til 16. juli til en viktig konferanse, opplyser KNA.

STAVANGER		
MOES AKTIETRYKKERI Stavanger	 PARKEN <i>Bok og papir</i> BERGE OG TJELFLAAT Kongensgt. 24 - Stavanger	
Sengeutstyr og Hvitevarer <i>Norem Baade's</i>	TEKNISK BUREAU A/S Tlf. 27 000 - Stavanger	Stavanger Likkistefabrikk & Begravelsesbyrå Jacob O. Krefling, tlf. 20 433 Magnus Madsen > 27 194
GULLKANT kaffe fra FRED. HANSEN	HELGE HELGESEN Slakterforretning Pedersgt. 7 Tlf. 22 919	 True Meieri STAVANGER
JOHAN FOSSE Musikkforretning STAVANGER	STAVANGER PLISSEFORRETNING Kjoler Bluser Undertøy	KROGH & PEDERSEN A/S Spesialitet kaffe STAVANGER

BEDRE FORHOLD FOR KIRKEN I JUGOSLAVIA

FRA STIKLESTAD —

(Forts. fra side 219)

«Tito er nå en eldre mann som gjerne ser en forsoning med pavestolen.

Han må betale en høy pris for det. Vatikanet krever frihet til religiøs undervisning av de unge, prestelig betjening av katolikker i fengsler og på sykehus og en fri katolsk dagspresse. Til gjengjeld er Vatikanet gått med på at den jugoslaviske regjering har innflytelse på de katolske bispevalg på den måte at paven ikke utnevner noen biskop som den jugoslaviske regjering ikke vil godkjenne.

Betydningen av dette konkordat mellom stat og kirke i et kommunistisk land er stor. Det leverer bevis på at en fredelig sameksistens mellom den kommunistiske ideologi og den kristne tro kanskje er en mulighet. Ikke minst åpner det seg nye perspektiver for kirkene i de østeuropeiske land — og hvem vet — kanskje også i Tysklands demokratiske Republik og i Sovjet-Unionen.»

(H. P. M. i «Vårt Land» om avtalen mellom Vatikanet og Jugoslavia.)

Solformørkelsen etter Stiklestadslaget gjorde nok sitt til dette, også uårene som fulgte Olavs død; folk så dem som tegn fra Gud. Og bare et par år etter kongens kanonisering oppfordret skalden Torarin Lovtunge Olavs forhennevende fiende, kong Svein Alfivasson, til å

«be til Olav
at han deg unner
makt i sitt land
Guds mann er han.»

Skalden forteller også om undere ved kongens skrin og om valfarten dit.

Det varte heller ikke lenge før helgenens ry nådde ut over Norges grenser, til de andre skandinaviske land og til land hvor der bodde norske utflyttere. I et engelsk manuskript fra år 1070 finner man et ritual for Olavs-festen. Og i midten av 1070-årene skrev Adam av Bremen dette: «Nordmennenes hovedstad er Trondheim, den er prydet med kirker og har stor tilstrømning av folk. Der ligger også Olavs, den hellige martyrens, legeme, ved hans grav lar Gud til denne dag store helbredelsesmirakler skje, så at mennesker fra fjerne land strømmer dit i håp om hjelp for den hellige martyrens fortjenesters skyld.»

I de skandinaviske land ble Olavs-dyrkelsen rotfestet i den grad, at da disse land senere fikk sine egne helgener, ble det klaget over at St. Olav ble dyrket på de nasjonale helgeners bekostning! Man anser det for sannsynlig at de

(Forts. n. side)

Reis til

Tuddal

Høyfjellshotell

Hytter hvor man kan stelle seg selv leies også ut.

God
sommer

TLF. 1462 - 2062

<p>KJENTE FREDRIKSTAD- FIRMAER</p>	<p style="font-size: 1.5em; font-weight: bold;">Norske Fina ^A/_s</p> <p>Bensin - Petroleum - Fyringsoljer - Smøreoljer</p> <p style="font-size: 0.8em;">FREDRIKSTAD TLF. 5 820 TØNSBERG > 12 371</p>	<p>C. HANSSENS</p> <p>Trykkeri og Bokbinderi</p> <p style="font-size: 0.8em;">Tlf. 13 056 FREDRIKSTAD</p>
<p>KÅRE KRISTIANSEN</p> <p>Fiskeforretning</p> <p style="font-size: 0.8em;">Telefon 13 190</p>	<p>Byens spesialforretning</p> <p style="font-size: 1.5em; font-weight: bold; font-family: cursive;">Olsson</p> <p style="border: 1px solid black; padding: 2px; font-weight: bold;">TAPÉT OG GULVBELEGG</p> <p style="font-size: 0.8em;">Agentgt. 2 - Tlf. 17 080</p>	<p style="font-size: 1.2em; font-family: cursive;">Andr. Janne &</p> <p>Kontormaskiner - Kontorutstyr</p> <p style="font-size: 0.8em;">Storgt. 4 - Fredrikstad Tlf. 12 945</p>
	<p>EDVARDESEN & NORHEIM A/S</p> <p>Autorisert Installatør Radio og Elektrisk utstyr</p> <p style="font-size: 0.8em;">Tlf. 11 220 - Fredrikstad</p>	<p>ØSTFOLDMEIERIET</p> <p style="font-size: 0.8em;">Avd. Fredrikstad</p>
<p style="font-size: 1.5em; font-weight: bold;">O. Henriksens Sønner</p> <p>Aut. Rørleggere og Rørhandel</p> <p style="font-size: 0.8em;">Etabl. 1904 FREDRIKSTAD Sentralbord 15 840</p>		

fleste skandinaviske kirker på 1400-tallet har hatt sine Olavs-bilder.

I Sverige var der i middelalderen Olavs-kirker i alle landsdeler; enkelte av disse kirkene var i forbindelse med Olavskilder, og noen var selv valfartssteder. Men mange svensker dro likevel på pilgrimsferd til kongens skrin; den hellige Birgitta var en av dem.

I Finland var hver tiende kirke viet til St. Olav, og en av de viktigste grenseborgene var stillet under hans beskyttelse. At St. Olav ble sidestillet med den lokale St. Henrik, fremgår av et brev fra biskopen av Abo til erkebiskopen av Nidaros i året 1493: «Dessuten, ärevördigste fader, är eder och tillika vår skyddspatron, den heliga Olavmartyrens minne, synnerligen berömt bland innvånarane i vårt fädernes land allt inntill den ryktbara ryska staden Novgorod. Och talrika äro de kyrkor i vårt stift, vilka äro uppförda till hans ära och i hans namn. Voro det möjligt att få nogon del av hans helgade lekamens relikier, gärna skulle vi sända av vår patrons, den heliga Henriks, relikar.»

På Island var der omtrent sytti Olavskirker, og St. Olav ble betraktet som nasjonalhelgen. I Danmark, hvor der ved reformasjonens innførelse var fireogtyve Olavskirker, var den folkelige Olavs-kulten så godt forankret at helgenen så sent som i annen halvdel av det attende århundre fremdeles ble dyrket ved gamle Olavskilder.

Men Olavsdyrkelsen spredte seg videre. Den fulgte skandinavene til Estland, hvor blant annet byen Tallinns eldste sognekirke har vært viet til St. Olav, og til de andre Østersjølandene; den fulgte dem på deres ferder i Russland og helt til Konstantinopel hvor det har vært to kirker viet til ham! Vestover spredte den seg til England, til Irland, til Grønland; London by hadde i sin tid hele seks Olavs-kirker!

Sydover brakte Hansa-kjøpmennene beretningene om Hellig Olavs mirakler; bilder av helgenen ble satt opp i kirkene, gilder og laug ble stillet under hans beskyttelse. I Amsterdam ble den Olavskirke bygget, som Rembrandt har avbildet på en av sine tegninger. Også i Frankrike ble helgenen kjent; en liste fra 1300-tallet over relikvier tilhørende St. Victor-klosteret i Paris, nevner blant annet et stykke av Hellig Olavs skjorte.

Få nasjonalhelgener har i så stor grad vunnet berømmelse utenfor sine egne land; pilegrimmer kom til Nidaros fra hele Nord-Europa.

Så er det kanskje ikke så rart at «Sanctus Olaus Rex Norvegie» har funnet sin plass i fødselskirken i Betlehem. Og det kan tenkes at hans plass der kan forsvares, ikke bare på bakgrunn av den popularitet som en gang var ham til del. For om han ved sin død ble såkornet som gav vekst til nytt åndelig liv i Norge, — hvor hører han da hjemme mer enn nettopp i *Betlehems* fødselskirke?

<p>Gode Bergens-firmaer</p>	<p>$\frac{1}{8}$ Kr. Madsens Bok- og Papirhandel Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482 BERGEN</p>	<p>Johan H. BENTZON A/S En gros - Telefon 10 106</p>
<p><i>Eches Forretningshandel</i> NYGÅRDSGT. 19</p>	<p>ERLING KRAGE A/S PRYD- OG BRUKSKUNST Bergen Telefon central 14 110 Telegramadresse: «Kjell»</p>	
<p>FLYGEL - PIANO ORGELFABRIKK <i>Jacob Knudsen</i> BERGEN</p>	<p>HOPSDAL & DAHL A/S Aut. Installatør, Radio- og Utstysforretning TORNØEGÅRDEN - BERGEN</p>	<p>K. & J. SOLHEIM Kjøtt - Pålegg - Delikatesser Egen Pølsefabrikk Solheimgt. 25 Tlf. 99 016 Bergen</p>
<p>FORSIKRINGS- og REISESELSKAPET VEITA STIFTET 1800 SAMMENSLUTTET MED ÆOLUS OG <i>Bergens Brand</i></p>	<p><i>T. Beyer</i> BOK- OG PAPIRHANDLET AKSJESELSKAP Strangt. 4 - Telefon 15020 - Bergen</p>	<p>A/S BJØRN Tøsse MØLLE</p> <p>Gaver for enhver anledning fra vår KUNSTHANDEL DIDR. ANDERSEN & SØN A/S Telgr.: Glas Bergen Tel. 15 090</p>
<p>UR hos FINCKELSEN I Nygårdsgaten v/Eldorado og i Sletten Shopping Senter</p>		

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedr. adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

OSLO

*Våre annonsører
er gode firmaer!*

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Privat 55 77 87 - 69 43 72

TÅSEN BOK OG PAPIR A/S

ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8
Tlf. 23 02 40

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsv. 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

**KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER**

Jens J. Andersen
TØYENGT. 2, Oslo

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlfgr.adr.: RUSTFRIKNUT

WISBECH
ARTIESELSKAP

MAJORSTUA - OSLO

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeide.

Tlf. 21 69 06

Melitta
KAFFEFILTER

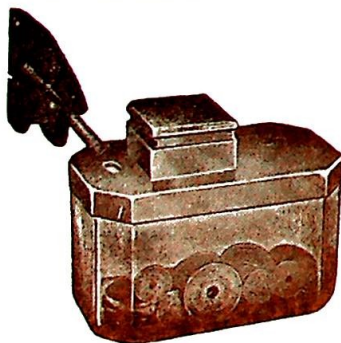
KAFFETRakter

og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE

DRØYERE KAFFE

Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK

« KLAR »

Fåes i banker over hele landet

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90